

Oikeassa valossa

Teksti **Elina Järvinen** Kuvat **Hannu Lindroos** ja **Hannes Heikura**

Tänä vuonna SK:n journalistipalkinnon sai Hannes Heikura, tinkimätön lehtikuvaaja. Hän sanoo aina kuvanneensa samalla tavalla. ”Olen ihminen, joka ei osaa vaihtaa tyyliä.”

Hannes Heikura istuu koko tilaisuuden ajan samalla paikalla. Eturivin reunimmalla tuolilla, oven vieressä. HK on järjestänyt tiedotustilaisuuden Savoy-ravintolaan Pohjois-Esplanadille. Puhetta johtaa toimitusjohtaja Kai Seikku. Hän kertoo ylpeänä, että HK ostaa Ruotsin suurimman lihayhtiön Swedish Meatsin.

”Jotain kotiinkin päin”, Seikku sanoo ja viittaa viime päivien talousuutisiin. Ensin Ingman myytiin Ruotsiin, sitten Sampo Pankki Tanskaan. Nyt suomalaiset ostavat. Powerpoint-esitys vilisee toimitusjohtajan selän takana.

Paikalla on paljon toimittajia ja valokuvaajia. Muut kuvaajat vaeltavat kabinetissa ja tarkkailevat Seikkua eri kulmista, mutta Heikura jököttää tuolillaan, koko tunnin. Välillä hän kuvaa, välillä vain kuuntelee.

Näinkö niitä kiitettyjä lehtikuvia otetaan? ►

■ Helsingin Sanomien Hannes Heikura (alh. vas.) kuvaa tiedotustilaisuudessa HK:n toimitusjohtajaa Kai Seikkua.

■ Tässä Hannes Heikuran näkemys tiedotustilaisuuden annista. HK:n hallituksen puheenjohtaja Marcus H. Borgström (vas.), Swedish Meatsin toimitusjohtaja Magnus Lagergren ja HK:n toimitusjohtaja Kai Seikku.

48-vuotias Hannes Heikura on Suomen palkituin lehtikuvaaja. Hän on kuvannut *Helsingin Sanomiin* 18 vuotta ja saanut 19 eri-laista tunnustusta. Viime vuonna Suomen lehtikuvaajat ry valitsi hänet Vuoden lehtikuvaajaksi, ja tällä viikolla *Suomen Kuvalehti* antoi hänelle journalistipalkintonsa.

"Heikuran kuvat ovat kansainvälistä huipuluokkaa", SK:n raati perusteli. "Ne ovat muodostuneet käsitteiksi: hänen pelkistetty ja ytimiin menevä kuvailmaisunsa on journalismia sen parhaassa muodossa."

Näin niitä palkittuja kuvia siis otetaan.

Jännite

Heikura perustelee. Ei hän siihen eturiviin sattumalta istunut. Hän valitsi paikan, koska "siinä oli paras valo". Se siivilöityi ikkunasta ja korosti puhujan kasvoja ja ilmeitä. Hän ei koskaan mene "myötävalon puolelle" eli esimerkiksi ikkunan ja kohteen väliin, sillä silloin "syvyysvaikutelma katoaa".

Hän halusi kuvata toimitusjohtajan kehon kieltä, ostajan dynaamisuutta. Sen lisäksi hän haki ihmisten välistä jännitettä. Kohta selviää, miten hän onnistui.

Heikura on palannut toimitukseen ja purkaa kuvia kamerastaan tietokoneeseen. Hän otti tiedotustilaisuuden aikana 222 kuvaa, valtavan määrän. Jos hän yhä käyttäi-

si filmikameraa, hän tuskin olisi kuvannut kuutta rullallista. Niiden kehittäminenkin olisi kestänyt tunnin, nyt digikuvien siirtoon kuluu pari minuuttia.

Heikura selaa kuvia näytöllä ja klikkaa niitä, joita aikoo tutkia tarkemmin.

"Ei, ei, ei... Mikä tämän kuvan viesti olisi?" hän kysyy, kun ruudulle ilmestyy kuva Kai Seikusta pyyhkimässä silmiään.

"Itkisikö se? Mutta sehän on ostaja! Kuvassa saa olla tulkinnanvaraa, mutta hämmäntävä se ei saa olla."

Jatkoon selviää 80 kuvaa. Niistä Heikura käsittelee painokelpoisiksi kaksi kolme.

Jo ensimmäisessä karsinnassa joukosta nousee yksi kuva. Siinä Kai Seikku seisoo etualalla voitokkaan näköisenä. Hänen takanaan näkyvät HK:n hallituksen puheenjohtaja ja Swedish Meatsin toimitusjohtaja eli myyjä. Myyjän ilme on valju, hallituksen puheenjohtaja katsoo Seikkua myhäillen.

Ihmisten välistä jännitettä, kyllä vain.

Valo

Tänään Helsingin Sanomien kuvaajilla on hoidettavanaan 22 kuvaukseikkaa, tavallinen määrä. Omia valokuvaajia lehdellä on yhdeksän, ja he ehtivät kuvata noin kolme keikkaa päivässä. Siis Helsingissä ollessaan. Ulkomaanmatkat ovat asia erikseen. Tänä vuon-

na Heikurakin on ehtinyt kuvata Iranissa ja kaksi kertaa sota-alueella Libanonissa.

Heikura on aina kuvannut Helsingin Sanomille. Hän valmistui valokuvaajaksi Taide- ja taiteen korkeakoulusta 1988 mutta oli jo opiskeluaikanaan Hesarissa kesätöissä. Elokuvatäiteen laitoksellakin hän opiskeli neljä vuotta mutta jätti opinnot kesken ja keskittyi kuvaamiseen.

Kuvatoimituksen uutispäällikkö Heikki Kotilainen tulee tarjoamaan seuraavaa keikkaa. "Otatsa sen Saarelan?"

Heikura lupaa ottaa. Kulttuuriministeri Tanja Saarela pitää kuvata Nimiä tänään -palstan juttuun. Kuvaus on sovittu puoli kahdeksi eduskunnan lisärakennukseen.

Heikura lähtee keikalle hyvissä ajoin, koska ei ole ennen käynyt lisärakennuksessa. Pitää olla aikaa etsiä valo.

"Hirvee keltainen", hän sanoo tammella vuoratun auditorion ovella, lisärakennuksen komeimmassa kerroksessa. "Se putoaa katosta tasaisesti kasvoille ja tekee silmistä mustat."

"Tää onkin aikamoinen."

Viimein aulasta löytyy nurkka, jossa on kirkas valopylväs. Tämä saa kelvata.

Ministeri on vielä toisessa tapaamisessa, ja hänen avustajansa Tuire Kontula yrittää pitää kuvaajalle seuraa.

"Onks teillä valokuvaajilla jokin päivystysysteemi?" hän kysyy.

"Ihan vuorot meillä on", Heikura vastaa. Hän on vähäpuheinen mies.

"Teette sitten jotain 12 tunnin päivää?"

"Seitsemän."

Käsittely

Tanja Saarela on kuvattu kymmenessä minuutissa. Ensin hän poseerasi pehmonalle sylissänsä, sitten kahvikupin kanssa. Rekvisiitan piti sopia jutun teemaan, mielenterveysviikkoon.

Heikura on taas koneensa ääressä toimituksessa. Hän on valinnut Saarelasta kaksi kuvaa, jotka käsittelee valmiiksi.

"Nää on tyhjiä kuvia mulle", hän sanoo.

Mitä ihmettä? Kauniitahan ne ovat.

"Hyvä kuva on merkityksellinen pala todellisuutta, elävää elämää. Jos mä sanon ihmiselle, että se seisoo tossa ja ota nalle syliin, niillä kuvilla ei ole mulle mitään arvoa. Ei ne ole edes hyviä henkilökuvia."

"Hyvässä henkilökuvassa on hyvä paikka, valaistus ja tausta. Sitten on aikaa antaa sen ihmisen olla omissa oloissaan niin, että se unohtaa minut. Sellaisesta tilanteesta voin löytää jotain olennaista."

Hän jää miettimään henkilökuviaan. "Ei tule yhtään hyvää mieleen... No kyllä mä Reko Lundánin kuvasta pidin."

■ Hannes Heikura

"Kuvassa saa olla tulkinnanvaraa, hämmäntävä se ei saa olla."

Heikura kuvasi kirjailija-ohjaajan syyskuun puolivälissä, vajaan kaksi kuukautta ennen kuin tämä kuoli syöpään.

► Lisää Hannes Heikuran kuvia www.suomenkuvalehti.fi

Kunniamaininta Seppo Simolalle

SK:n journalistipalkinnon kunniamaininnan sai tänä vuonna Seppo Simola, Kirkko ja kaupunki-lehden päätoimittaja.

Palkintolautakunta kiittää häntä "itsestä ajattelusta, rohkeista kirjoituksista ja korkean luokan journalismista". Häntä luonnehditaan "kriittisen solidaariseksi" taustayhteisöilleen.

Simolan taustayhteisö on Helsingin seurakuntayhtymä, joka lehteä julkaisee. Se ilmestyy kerran viikossa, ja se jaetaan ilmaiseksi kirkon helsinkiläisille jäsenille. Levikki on 208 000 kappaletta.

Päätoimittaja itse luonnehtii lehteään "avoimesti ja avarasti kansankirkolliseksi lehdeksi".

"Me tunnustamme kyllä väriä, olemme kirkon lehti, mutta kirkon kuuluu myös keskustella. Kirkko on vahvempi, jos se pystyy avoimeen keskusteluun."

■ Seppo Simola

"Ja melko hyvin se pystyykin. Kyllä lehdessä voi aika reippaasti ottaa kantaa."

Reippaasti Simola on kantaa ottanutkin viidentoista päätoimittajavuotensa aikana. Hän on vaatinut kirkon byrokratian perkaamista, kritisoinut papinvaaleja, kannattanut homoavoliittoja ja arvostellut suomalaista maaseutua.

"Meidän täytyy käsitellä ajankohtaisia asioita ja sanoa niistä jotain. Kirkon elin-

Entäs se klassikoksi muodostunut kuva Mika Myllylästä rämpimässä suolla? Se, joka valittiin Vuoden lehtikuvaaksi vuonna 1997?

"Mä oon kyllästynyt siihen."

Heikura "putsaa" Saarelan kuvaa, poistaa kasvoista keltaisuutta, kirkastaa valkoisen kauluspaidan ja tummentaa taustaa.

"Periaatteessa kuva syntyy vasta tässä."

Mutta kuinka paljon saa käsitellä? Heikura on itsekin sanonut, että totuus on lehtikuvan suurin arvo.

"Totuus erottaa lehtikuvan mainoskuvasta", hän lisää.

Värit hän säätää omien sanojensa mukaan sellaisiksi, että "silmiä näkee ne oikeina". Jos hän häivyttäisi kahvikupin Saarelan kädestä, hän manipuloisi kuvaa. Ja se on Helsingin Sanomien uutissivuilla kiellettyä, vaikka manipulointi kerrotaisiin lukijoille.

Heikura pitää itseään "vanhanaikaisena kuvaajana". Hän kuvaa mieluiten luonnonvalossa eikä järjestele kuvaustilanteita. Klassisena kuvajournalistina häntä pitää myös moni kollega. Pelkistettyjen, graafisten, jopa maalauskellisten kuvien ottajana.

"Mä oon aina kuvannut samalla tavalla. Olen ihminen, joka ei osaa vaihtaa tyyliä", Heikura sanoo.

"Mulla on ollut samanlainen tukkamalikin 8-vuotiaasta asti. Välillä se on ollut muotia, välillä ei." SK

ten päätösten toistaminen ei olisi verevää journalismia", hän sanoo.

Tätä on siis Simolan kriittisyys, mutta mitä on hänen solidaarisuutensa?

Se on sitä, että Kirkko ja kaupunki julkaisee juttuja, joiden avulla lukijat voivat "pohtia uskon kysymyksiä ja rakentaa omaa elämäntarkastustaan".

Ja mitä vähemmän helsinkiläiset käyvät kirkossa, sitä enemmän tehtävä jää lehdelle.

"Ihmisten kaipuu kauneuteen, hyvyteen ja pyhyteen ei ole kadonnut", Simola sanoo. "Ilmassa leijuu valtavasti kysymyksiä siitä, kuka minä olen ja miten tätä elämää pitäisi elää." ■

SK:n journalistipalkinnosta ja kunniamaininnasta päättivät puheenjohtaja Lauri Ihala, julkaisujohtaja Alexander Lindholm, vastaava päätoimittaja Juhani Pekkala, lehdistöneuvos Mikko Pohtola, toimittaja Maija Siikala ja pääjohtaja Antti Tanskanen. Lautakunnan puheenjohtaja oli päätoimittaja Tapani Ruokanen.